

**กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี
ของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก**
**The Development of Financial and Accounting Information
Systems for Financial Teachers in Small Sized Basic Schools**

จันทร์ประไพ ชัยสูงเนิน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Email : romsai04@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) กำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 2) ศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และ 3) ศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ศึกษาต่อบกลุ่มเป้าหมายโดยเลือกแบบเจาะจง การศึกษาระยะที่ 1 เป็นการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 3 เขต จำนวน 248 แห่ง นำมากำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และประเมินคุณภาพของกระบวนการโดยผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาระยะที่ 2 เป็นการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีไปทดลองใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จำนวน 13 แห่ง วิเคราะห์หาประสิทธิภาพและปรับปรุงกระบวนการ และการศึกษาระยะที่ 3 เป็นการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีไปทดลองใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จำนวน 15 แห่ง วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตการปฏิบัติงาน การประเมินประสิทธิภาพผลงาน การประเมินผลการเรียนรู้ของครูการเงิน การสะท้อนผลการปฏิบัติ และการสอบถามความคิดเห็น

ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มี 6 ขั้นตอน 18 องค์ประกอบ ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบายและผู้รับผิดชอบ มี 2 องค์ประกอบ ขั้นที่ 2 จัดเตรียมความพร้อมครูการเงิน มี 3 องค์ประกอบ ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

มี 5 องค์ประกอบ ชั้นที่ 4 ออกแบบโปรแกรมระบบบัญชี มี 4 องค์ประกอบ ชั้นที่ 5 นำโปรแกรมระบบบัญชีไปใช้ มี 3 องค์ประกอบ และ ชั้นที่ 6 สะท้อนผลการปฏิบัติ มี 1 องค์ประกอบ 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ครูการเงินมีผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3) ผลการศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

คำสำคัญ: กระบวนการ การพัฒนา ระบบสารสนเทศ งานการเงินและบัญชี ครูการเงิน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this research were to: 1) determine the development process of financial and accounting information systems for small basic schools; 2) study this process; and 3) study the attitudes of school principals and teachers involved in the schools' financial sections toward the process. The sample of this study was 248 small basic schools in 3 areas in Chaiyaphum province selected by purposive sampling. The methodology of the study consisted of 3 phases. Phase 1 involved the synthesis of documents and related research, and the conditions of financial and accounting administration in the schools. The synthesized data was taken to determine the development process of the financial and accounting information systems and the quality of the process was assessed by experts. In phase 2, the development process of the systems was trialed in 13 small basic schools and an analyst to determine the efficiency and improve the process. In phase 3, the development process was tested in 15 small basic schools and again the analyst determined the efficiency. Data were collected by the use of semi-structured selection interviews, observations of work performance, assessment of work effectiveness, assessment of achievement of teachers in the financial sections, reflections on work output, and asking opinions. The study found firstly that the development process for small basic schools consisted of six steps and 18 components (step 1 making policy and

setting of responsibilities – two components; step 2 ensuring teachers' readiness – three components; step 3 the establishment of the development process – five components; step 4 the design of the financial system program – four components; step 5 implementation of the financial system program – three components; step 6 reflection on the results. Secondly, the study showed that the process was effective and passed the criteria, and the teachers' learning achievements satisfied the evaluation criteria. Finally, the study indicated that the school administrators' and teachers' attitudes toward the development process were positive.

Keywords: Process: Development: Information systems: Finance: Accounting:
Basic schools: Teachers

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงการคลัง กำหนดระบบบัญชีหน่วยงานย่อยให้กับส่วนราชการที่มีได้เป็นส่วนราชการผู้เบิกตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง แต่มีการจัดเก็บและนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน และมีการเบิกเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณจากส่วนราชการผู้เบิกไปใช้จ่าย โดยมีได้เบิกตรงกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลัง และสั่งการให้ถือปฏิบัติตามระบบบัญชีดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ควบคุมเงินสดในความรับผิดชอบ รายงานจำนวนประเภทเงินคงเหลือ และรวบรวมใบสำคัญส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นผู้เบิก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ซึ่งบุคลากรด้านการเงินและบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กจะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อการตรวจสอบและรองรับการประเมินภายในและภายนอก ต้องจัดให้มีมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ประการ คือ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การคำนวณต้นทุนของกิจกรรม 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 6) การบริหารสินทรัพย์ และ 7) การตรวจสอบภายใน ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำบัญชีตามเกณฑ์ดังกล่าว และต้องมีระบบตรวจสอบความโปร่งใส ให้เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยในการดำเนินการ โดยไม่เปลี่ยนรูปแบบขององค์กร ต้องจำกัดและควบคุมค่าใช้จ่ายต่อหน่วยงาน การบริหารสถานศึกษาต้องเน้นประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องให้ความมั่นใจว่าทรัพยากรถูกใช้อย่างคุ้มค่า นำเอาระบบงบประมาณและวิธีการเงิน

ที่ีืดหญุ่นมาใช้ ซึ่งระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System : MIS) มีประโยชน์คือ ช่วยตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร และสถานการณ์ทางทรัพยากร ลดความซ้ำซ้อนของการใช้ทรัพยากร บุคคล และเครื่องมือ การควบคุมการดำเนินงานขององค์กรหรือผู้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากร การวางแผน การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา การประเมินผลการดำเนินงาน (สำนักงบประมาณ, 2545)

สภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ดำเนินการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีตามระบบการเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 มีสถานศึกษาบางแห่งแต่เป็นส่วนน้อยมีการบันทึกรายการทางบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง และระบบยังไม่สมบูรณ์ และมีสถานศึกษาส่วนใหญ่บันทึกบัญชีด้วยระบบมือ ในลักษณะของแฟ้มเอกสาร แต่เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษามีหลายลักษณะ หลายด้าน และบุคลากรผู้รับผิดชอบ ที่เรียกว่าครูการเงิน ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีเพียงผู้เดียว ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ไม่ได้จบการศึกษาด้านการเงินและบัญชีโดยตรง และมีข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก จึงเกิดปัญหา และอุปสรรคทั้งเรื่องการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการบริการสารสนเทศงานการเงินและบัญชีหลายประการ เช่น ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบ สืบค้นยาก จำนวนข้อมูลสารสนเทศไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ข้อมูลสารสนเทศสูญหายไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สนองต่อความต้องการของสถานศึกษา และผู้ต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษา อันได้แก่ผู้ตรวจสอบภายใน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น อันเป็นผลมาจากบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีอย่างเป็นระบบ ขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การสืบค้นข้อมูลจึงมีความล่าช้าไม่ทันต่อการใช้ในการตัดสินใจ และการรายงาน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาปัจจุบัน เป็นเพียงเพื่อการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด ยังไม่ได้เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ปัญหาสำคัญที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ไม่สามารถจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมบัญชีกลางกำหนด สาเหตุที่สำคัญเกิดจาก ครูการเงินขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงาน (หน่วยตรวจสอบภายใน, 2554) ซึ่งถ้าหากสถานศึกษาดำเนินการจัดให้มีระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีได้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ย่อมไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกเรียกเงินคืน และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

ผู้วิจัย ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ในการร่วมทำความเข้าใจและสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้ความจำกัด ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด พบปัญหาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการบริการสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรหาวิธีการพัฒนาครูการเงินให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยร่วมกันกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จึงจะเป็นการแก้ปัญหาได้

2. วิธีวิจัย

การดำเนินการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ในการศึกษาระยะที่ 1 การกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือประกอบการใช้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(1) วิธีการศึกษา

ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก โดยใช้แบบสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในจังหวัดชัยภูมิ ในเดือนพฤศจิกายน 2554 ทั้ง 3 เขต รวม 248 แห่ง

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้ง 2 แนวทาง โดยการประมวลข้อมูล และจำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากข้อมูลที่มีความหลากหลาย โดย 1) วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี แล้วกำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิดจากแบบสำรวจ ดำเนินการประมวลคำตอบ จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบ

ที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

การศึกษาระยะที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ครั้งนี้ ดำเนินการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก รายละเอียดมีดังนี้

1. สถานที่และกลุ่มเป้าหมาย

ในการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ครั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และสภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ผู้วิจัยจึงดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการแจ้งต่อผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อคราวประชุมประจำเดือน มีสถานศึกษาที่มีความพร้อมและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กให้ความร่วมมือสมัครใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกโดยเจาะจงให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ในกลุ่มพื้นที่การศึกษาเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และการกำกับดูแลของประธานกลุ่มพื้นที่การศึกษา ได้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในสังกัดกลุ่มพื้นที่การศึกษอำเภอกอนสาร จำนวน 13 แห่ง

2. วิธีดำเนินการ

ในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เข้าสู่สถานศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน และดำเนินการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในการดำเนิน การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้การประชุมปฐมนิเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) ขั้นตอนสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นตอนสะท้อนการปฏิบัติ (Research) ในแต่ละขั้นของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในการวิจัยระยะที่ 2 มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีโดยผู้เชี่ยวชาญ

ชุดที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตการจัดระบบสาร สนเทศงานการเงินและบัญชี
ของครูการเงิน โดยผู้เชี่ยวชาญ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินแบบกึ่งโครงสร้าง

ชุดที่ 4 แบบบันทึกการปฏิบัติงานของครูการเงิน

ชุดที่ 5 แบบประเมินผลการเรียนรู้ของครูการเงิน

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี
ต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี

ชุดที่ 7 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของครูการเงินที่มีต่อ
กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่ง
เป็นการตรวจสอบยืนยันข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2544) โดยตรวจสอบ
แบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากการ
สังเกต การแสดงความคิดเห็น และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ที่มีทั้งผู้วิจัย ผู้บริหารสถาน
ศึกษา ครูการเงิน และผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
(Methodology Triangulation) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีในเรื่อง
เดียวกัน ได้แก่ การบันทึกการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสอบถามความคิดเห็น

ในการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี 6 ชั้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบ
สารสนเทศงานการเงินและบัญชี และสังเกตการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี
โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน การบันทึกผลการปฏิบัติงานของครูการเงิน 13 คน การประเมินผล
การเรียนรู้ของครูการเงินที่จัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี การสัมภาษณ์ผู้บริหาร
สถานศึกษา 13 คน และครูการเงิน 13 คน และการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร
สถานศึกษา 13 คน และครูการเงิน 13 คน (คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ 1) มีวุฒิการ
ศึกษาระดับปริญญาเอก 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี 3) มีประสบการณ์
เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ 4) เคยเป็นวิทยากร
ด้านการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบ
สารสนเทศงานการเงินและบัญชี โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ตอนที่ 1 :
การพิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี
ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ของความคิดเห็นแต่ละรายการ แล้ววิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของ

ระดับความคิดเห็น นำค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรายการต่าง ๆ ในแบบประเมิน มาเทียบกับเกณฑ์ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับได้ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน ผู้วิจัยดำเนินการโดยการประมวลคำตอบ จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

การวิเคราะห์ความถูกต้องเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ตอนที่ 2 : การพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ของความคิดเห็น แล้วนำความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรายการต่าง ๆ ในแบบประเมิน มาเทียบกับเกณฑ์ระดับการยอมรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน ที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 6 และชุดที่ 7 ดำเนินการโดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรายการต่าง ๆ ในแบบประเมิน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน ที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 7 ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น นำค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรายการต่าง ๆ ในแบบประเมินมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด, 2547)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน จากแบบประเมินชุดต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการประมวลคำตอบ จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กต่อไป

การศึกษาระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กภาคสนาม

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในการวิจัยระยะที่ 3 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้ดำเนินการวิจัยเหมือนการวิจัยระยะที่ 2 แต่เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและผู้บริหารสถานศึกษาให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการ ได้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในสังกัดกลุ่มพื้นที่การศึกษอำเภอกะเปอร์สมบูรณ์ จำนวน 15 แห่ง

3. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระยะที่ 1 ได้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 6 ชั้น จำนวน 18 องค์กรประกอบดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบายและผู้รับผิดชอบ มี 2 องค์กรประกอบ ได้แก่

- 1) กำหนดนโยบายสถานศึกษา
- 2) แต่งตั้งครูการเงิน

ขั้นที่ 2 จัดเตรียมความพร้อมครูการเงิน มี 3 องค์กรประกอบ ได้แก่

- 1) สร้างความตระหนัก
- 2) ให้ความรู้พื้นฐาน
- 3) เตรียมทักษะพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี มี 5 องค์กรประกอบ ได้แก่

- 1) การศึกษาบริบทของสถานศึกษา
- 2) การวางแผนพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี
- 3) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษา

- 4) การวิเคราะห์กรอบการบริหารงานการเงินและบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

ขั้นที่ 4 ออกแบบโปรแกรมระบบบัญชี มี 9 องค์กรประกอบ ได้แก่

- 1) กำหนดรูปแบบทะเบียนรับ-จ่ายเงินประจำวัน
- 2) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก
- 3) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมการรับและนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน
- 4) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมการรับและนำส่งเงินฝาก
- 5) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ
- 6) ออกแบบข้อมูลหน่วยงาน
- 7) ออกแบบข้อมูลการควบคุมเงินนอกงบประมาณแต่ละประเภท
- 8) ออกแบบข้อมูลการรายงานเงินแต่ละประเภท
- 9) ออกแบบข้อมูลการรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

ขั้นที่ 5 นำโปรแกรมระบบบัญชีไปใช้ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ศึกษาทบทวนระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี
- 2) จัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี
- 3) ประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี

ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการปฏิบัติ มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อความต่อเนื่องแต่ละขั้นตอน และความสอดคล้องขององค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนอยู่ที่ 0.81 และ 0.84 ตามลำดับ) เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มี 3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้องหรือเห็นด้วย 0= ไม่เห็นด้วย และ -1 = ไม่สอดคล้องหรือไม่เห็นด้วย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (กรมวิชาการ, 2545)

คู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มี 4 รายการ ประกอบด้วย

รายการที่ 1 คู่มือปฏิบัติงานการเงินและบัญชีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

รายการที่ 2 โปรแกรมระบบบัญชี และคู่มือการใช้โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์

รายการที่ 3 คู่มือ : กรณีศึกษาการบันทึกรายการทางบัญชีด้วยโปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย

รายการที่ 4 คู่มือ : แนวทางการดำเนินงานเบิกจ่ายเงินอุดหนุน

คู่มือประกอบใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความพอเพียงและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระอยู่ที่ 3.00 และ 3.00 ตามลำดับ)

ผลการศึกษาระยะที่ 2 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอคอนสารทั้ง 13 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ที่ 1.00 แปลว่า สอดคล้องหรือเห็นด้วย (เกณฑ์ด้านวิชาการพิจารณาจาก 1) มีความตรงด้านโครงสร้าง โดยจะต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 2) มีความตรงด้านเนื้อหา โดยจะต้องมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับระบบควบคุมเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 และการบัญชีสำหรับหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2515 ของกรมบัญชีกลาง และ 3) มีส่วนช่วยให้ผลที่ได้จากการใช้ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีมีขอบข่ายกว้างขึ้น) และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบด้วย โดยความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 3 คน เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยในรายการนั้น ๆ 2 ใน 3 คน

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด (เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 95 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด) โดยพิจารณาจาก 1) การวางแผนการทำงานของครูการเงิน ให้ 2 คะแนน 2) การปฏิบัติงานตามแผน ให้ 2 คะแนน และ 3) ผลการปฏิบัติงาน ให้ 4 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 8 คะแนน

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.70) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

(4) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.56$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

ผลการศึกษาระยะที่ 3 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ทั้ง 15 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 1.00 แปลว่า สอดคล้องหรือเห็นด้วย) และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาดัดสินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 0.95 แปลว่า สอดคล้องหรือเห็นด้วย (เกณฑ์เฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับได้อยู่ที่ 0.50) นอกจากนี้ ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบด้วย ความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 3 คน (เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยในรายการนั้น ๆ 2 ใน 3 คน)

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด (เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 95 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด) โดยพิจารณาจาก 1) การวางแผนการทำงานของครูการเงิน ให้ 2 คะแนน 2) การปฏิบัติงานตามแผน ให้ 2 คะแนน และ 3) ผลการปฏิบัติงาน ให้ 4 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 8 คะแนน

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.74$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

(4) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.57$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

4. สรุปและเสนอแนะ

ผลการศึกษาระยะที่ 1 ผลการกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ได้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 6 ขั้นตอน จำนวน 18 องค์ประกอบ

1) กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) คู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่จัดทำขึ้น จำนวน 4 รายการ ได้แก่ รายการที่ 1 : คู่มือปฏิบัติงานการเงินและบัญชีสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก รายการที่ 2 : โปรแกรมระบบบัญชีและคู่มือการใช้โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ รายการที่ 3 คู่มือ : กรณีศึกษาการบันทึกรายการทางบัญชีตามโปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ และรายการที่ 4 คู่มือ : แนวทางการดำเนินงานเบิกจ่ายเงินอุดหนุน มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการศึกษาระยะที่ 2 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอคอนสารทั้ง 13 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ที่ 1.00 แปลว่า สอดคล้องหรือเห็นด้วย (เกณฑ์ด้านวิชาการพิจารณาจาก 1) มีความตรงด้านโครงสร้าง โดยจะต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 2) มีความตรงด้านเนื้อหา โดยจะต้องมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับระบบควบคุมเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 และการบัญชีสำหรับหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2515 ของกรมบัญชีกลาง และ 3) มีส่วนช่วยให้ผลที่

ได้จากการใช้ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีมีขอบข่ายกว้างขึ้น) และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมี 3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้องหรือเห็นด้วย 0 = ไม่เห็นด้วย และ -1 = ไม่สอดคล้องหรือไม่เห็นด้วย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบด้วย โดยความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 3 คน เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยในรายงานนั้น ๆ 2 ใน 3 คน

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด (เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 95 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด) โดยพิจารณาจาก 1) การวางแผนการทำงานของครูการเงิน ให้ 2 คะแนน 2) การปฏิบัติงานตามแผน ให้ 2 คะแนน และ 3) ผลการปฏิบัติงาน ให้ 4 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 8 คะแนน

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์ และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต)

(4) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต

ผลการศึกษาระยะที่ 3 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ทั้ง 15 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม และระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบ

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงิน และบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

(4) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีไปใช้

1) เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีเป็นจำนวนมากในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเข้าสู่สถานศึกษา จึงควรพิจารณาสถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีในระดับต่ำ กล่าวคือ สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงด้านการควบคุมทางการเงินและบัญชี โดยสามารถใช้วิธีการพบปะเจรจา และการสังเกตการณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ช่วยในการหาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนสร้างความเข้าใจเบื้องต้นกับผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

2) ในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นแนวทางในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำด้านวิชาการและการบริหารจัดการ ครูการเงินสามารถทำงานร่วมกันเป็นที่มิได้ และมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำ มีการประชุมปฐมนิเทศ การประชุมปฏิบัติการ และการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้างต่อไป

1) ควรมีการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2) ควรมีการศึกษาคำใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

3) ควรพัฒนาคู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีรายการที่ 2: โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **แนวการใช้หลักสูตรชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2521**. กรุงเทพฯ (อัดสำเนา)
- บุญชม ศรีสะอาด. 2547. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2544. **เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: อรุณลาดพร้าว.
- สำนักงานประมาณ. 2545. **การปรับปรุงระบบการจัดทำงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน**. กรุงเทพฯ:สำนักงานประมาณ.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549. **คู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสำหรับผู้ตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทศาสนาแห่งชาติ.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554. **รายงานผลการตรวจสอบสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ 2554**. กรุงเทพฯ. สำนักงานพระพุทศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549. **“ร่างระเบียบและหลักเกณฑ์การบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล”**. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการปฏิรูปการศึกษา สู่การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. ชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ,2 และ3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (อัดสำเนา)